

Zestaw 3 / Metody analizy danych (6.04.22):

1. (RN 3.3.7) Niech niezależne statystycznie zmienne x oraz y mają dyspersje σ_x oraz σ_y . Znajdź współczynnik korelacji między zmienną $u = x + y$ oraz $v = x - y$.

$$\text{Odp. } \rho(u, v) = \frac{\sigma_x^2 - \sigma_y^2}{\sigma_x^2 + \sigma_y^2}$$

2. (RN 3.3.8) Niech trzy niezależne statystycznie zmienne x , y oraz z mają dyspersje σ_x , σ_y oraz σ_z . Znajdź współczynnik korelacji między zmienną $u = x + z$ oraz $v = y + z$.

$$\text{Odp. } \rho(u, v) = \frac{\sigma_z^2}{\sqrt{(\sigma_x^2 + \sigma_z^2)(\sigma_y^2 + \sigma_z^2)}}$$

3. (RN 3.4.10) Stosunek f amplitudy napięcia na wyjściu filtru górnoprzepustowego do amplitudy napięcia wejściowego zadany jest związkiem:

$$f(\omega) = \frac{k\omega}{\sqrt{1 + k^2\omega^2}}$$

gdzie ω jest częstotliwością napięcia wejściowego, natomiast k jest parametrem charakteryzującym filtr. Mierzac wartość f przy dowolnej wartości częstotliwości ω , możemy ocenić wartość parametru k .

a) Znajdź wyrażenie na niepewność s_k parametru k , jeśli stosunek f mierzymy z niepewnością s_f , natomiast częstotliwość ω mierzymy wystarczająco dokładnie (przyczynki do niepewności s_k wynikający z niepewności oceny częstotliwości jest zaniedbywalny w stosunku do przyczynki wynikającego z niepewności oceny stosunku f).

b) Naszkicuj wykres zależności niepewności s_k od częstotliwości ω (pamiętaj, że zmiana częstotliwości powoduje zmianę stosunku f).

c) Przy jakiej wartości częstotliwości ω_0 niepewność względna wyznaczonego parametru k jest najmniejsza?

d) Jeśli będziemy wyznaczać parametr k przy częstotliwości ω_0 , z jaką dokładnością wyznaczymy wtedy ten parametr?

$$\text{Odp. a) } s_k = \frac{(1 + k^2\omega^2)^{1/2}}{\omega} s_f, \quad \text{c) } \omega_0 = 1/(\sqrt{2}k), \quad \text{d) } \frac{s_k}{k} = \frac{3\sqrt{3}}{2} s_f$$

4. (RN 3.4.16) Znajomość kąta θ , pod którym światło emitowane jest przez cząstkę w liczniku Czerenkowa wypełnionym ośrodkiem o współczynniku załamania n , pozwala wyznaczyć prędkość

$$\beta = \frac{1}{n \cos \theta}$$

cząstki podróżującej przez ten ośrodek. Kąt θ mierzymy z niepewnością s_θ , a współczynnik załamania znamy z niepewnością s_n . Przeanalizuj możliwe wartości niepewności s_θ , s_n oraz prędkości β , które dopuszczają wykonanie optymalnego (z najmniejszą możliwą niepewnością) pomiaru prędkości β cząstki.

5. (RN 3.5.2) Rozważ rozkład dwóch zmiennych losowych x oraz y określony na kwadracie $0 \leq x \leq 1$, $0 \leq y \leq 1$:

$$f(x, y) \propto x^2 + y^2, \quad 0 \leq x, y \leq 1$$

Znajdź rozkłady warunkowe i krzywe regresji pierwszego typu. Naszkicuj te krzywe wraz z prostymi regresji drugiego typu.

Od. Rozkład warunkowy $f(y|x) = \frac{3(x^2 + y^2)}{1 + 3x^2}$, krzywa regresji pierwszego typu

$$\mathcal{E}[y|x] = \frac{3(1 + 2x^2)}{4(1 + 3x^2)}.$$

6. Dwaj studenci wykonali niezależnie pomiar tej samej wielkości fizycznej w . Student A otrzymał jako wynik $w_A = 1.0 \pm 0.4$, a student B otrzymał $w_B = 2.3 \pm 0.3$. Następnie obaj studenci spotkali się, wymienili rezultaty pomiarów i przeprowadzili następujące rozumowanie: jeśli mierzona była ta sama wielkość fizyczna, to stosunek f wyników pomiarów powinien być, w ramach trzech standardowych odchyłeń, równy jedności. Student A obliczył, że $f_A = w_A/w_B = 0.43 \pm 0.18$ i stwierdził, że stosunek jest różny od jedności o więcej niż trzy standardowe odchylenia, w wyniku czego uznał, że obaj mierzyli różne wielkości fizyczne. Natomiast student B znalazł, że $f_B = w_B/w_A = 2.3 \pm 0.97$ i stwierdził, że otrzymany stosunek niewątpliwie zgodny jest, i to z dobrym zapasem, z jednością w ramach trzech standardowych odchyłeń, a tym samym uznał, że obaj mierzyli tę samą wielkość fizyczną. Odtwórz rachunek niepewności wykonany przez studentów i rozstrzygnij, który z nich miał rację. Odpowiedź uzasadnij i wyjaśnij przyczynę sprzeczności konkluzji studentów.